

BRITERNE I HELSINGØR OMKRING 1801.

Af *Gordon Norrie*.

Omkring 1801 bestod den britiske Koloni i Helsingør af ca. 100 Sjæle, i og for sig kun en lille Del af Byens godt 5000 Indbyggere, men paa Grund af deres Sammenhold, de førende Slægters Rigdom og deres Fastholden ved engelsk Sprog og Skik spillede de en meget stor Rolle i Byens Liv. Den ledende Familie mellem dem var *Fenwicks*. Lige fra de indvandrede i 1742, havde de været førende paa Grund af deres Rigdom og den Position, som Stillingen først som Agent for det Engelsk-russiske Handelselskab og senere som Konsuler for Storbritanien gav dem. Dertil kom, at de var frygtet for deres hvasse Tunge og opfarende Sind, og Exekutorerne i *George Fenwicks* Bo maatte saaledes i 1787 gøre Magistraten en uforbeholden Undskyldning for hans voldsomme Udfald mod den i hans Testamente. Slægtens Overhovede, Generalkonsul *Nicolas Fenwick*, døde i 1799 og blev efterfulgt som Konsul af sin ældste Søn, den kun 24 Aar gamle *Charles Fenwick*, der var i Kompagni med Agenten for det Engelsk-russiske Handelselskab, *William Avison*, som boede med sin Datter i den Fenwickske Gaard paa Strandgade.

Lidt længere nede i Gaden, men paa Havnesiden, laa det store Handelshus *Brown, Chapman & Co.*¹, af hvis Indehavere de to, *Nicolas Brown* og *Thomas Chapman*, hver ejede en Gaard paa denne Del af Strandgade, medens den tredie, *James Duncan*, boede længere nede i Gaden. Omtrent ved Siden af *Brown* boede *Henry Wright*, hvis Navn er det eneste britiske, der endnu lever i Helsingør, og som havde overtaget sin Svigerfader, *Carsten Meulengrachts*, Forretning og Ejendom, og i Hjørneejendommen til Brostræde havde Huset *Lund & Chapman* Kontor. I den sydlige Del af Strandgade havde *Arthur* og *John Howden* deres Forretning. *Arthur Howden*² var født i Skotland og var oprindelig kommet til Landet som Heglemester ved Københavns Plejeanstalt, hvor han bl. a. kom til at arbejde sammen med en Irer, Blegemester *James Hamilton Moore*. De havde vist sig saa duelige, at de, da Linnedfabrikationen ophørte, fik en aarlig Gage af Kongen paa 500 Rdl., for at man kunde bevare dem for Landet.³ I 1788 søgte Howden imidlertid om Borgerskab i Helsingør, og trods Købmandslaugets sædvanlige Modstand blev det ham bevilget. Forretningen arbej-

dedes støt og roligt op af *Arthur Howden*, der efter *John Howdens* Død optog sin Søstersøn *John Knox* som Kompagnon, hvis Efterslægt fortsatte Forretningen langt op i det 19^e Aarhundrede.

I den nordligste Del af Stengade boede *John Good*, der næst Fenwick paa denne Tid var den mest ansete, og som tog Ledelsen, da Krigsbruddet nærmede sig. Hans Forretning hed *John Good & Søn*, idet han havde optaget sin ældste Søn, *William Cadday Good* som Kompagnon. Endelig havde det store Handelshus *Belfour, Ellah, Rainals & Co.* sit Kontor her i Gaden. Sjælen i denne Forretning var *John Daniel Belfour*, der var født i Hull og oprindelig var Søkaptajn, men i 1787 søgte om at maatte tage Borgerskab som Købmand i Helsingør. Købmandslauget strittede imod, fordi han ikke var uddannet ved Handelen, men Regeringen bevilgede hans Ansøgning, idet den udtalte, at han havde lært Handel nok som Søkaptajn. Han gik straks i Kompagni med *John Shuttleworth*; men det varede kun kort Tid, saa var han sin egen Mand og optog 1799 *Thomas Ellah* og senere sin Svigersøn *John Rainals* i Forretningen. I 1792 og —93 foretog han nogle Rejser til Holland, hvorfra han medbragte en Brygmester, og ved Hjemkomsten oprettede han Oktober 1794 et Geneverbrænderi »Shiedam« udenfor Ny Kirkegaards Port. Salget gik straalende, allerede i December 1794 solgte han 2760 Potter til Skibe paa Reden, og det første Aars Salg beløb sig til 21536 Potter. Da det kneb med at faa Tid til at passe denne Forretning ved Siden af Skibsklarererforretningen, blev Brænderiet drevet af et særligt Selskab, *Belfour & Pflock*. 1793 døde hans første, engelskfødte Hustru, og Aaret efter giftede han sig med Enken efter Agent *Arendt van Deurs, Mariane Dodt*. Derved blev han Svoger til en af Byens rigeste og dygtigste Mænd, *Jean Jacob Claessen*. Denne drev blandt andet en Reberbane, og Samarbejdet mellem de to Svogre resulterede i, at Belfour opfandt nogle meget vigtige Forbedringer til Fordeling af Spændingen i Tovets Traade, paa hvilke han fik engelske Patenter.

Disse Handelshuse dreves næsten udelukkende som Skibsklarerings- og Havariforretninger, selv om de havde ikke ringe Indtægt af Skibsprovantering og Handel med Vin og »Ost- og Vestindiske Vahrer«. En Købmand af en anden Type var *John Diston*, der i hvert Fald manglede Evnen til at slaa igennem. Han var oprindelig begyndt som Skibskaptajn og havde derefter drevet et Skipperhus. Efterhaanden som denne Forretning gik godt, udvidede han den med en Købmandshandel og optog sin Søn, *John Smith Diston*, desuden forpagtede han et Stykke af Byens Overdrev for at drive et Gartneri, der skulde forsyne Skibene med Grøntsager. Det var sikkert energiske og foretagsomme Folk, men rigtig Hold har der næppe været i dem, thi midt i Halvfemserne endte det med et Krak, hvorunder den ældre Diston flygtede til

Udlandet, medens Sønnen blev arresteret. Da Sagen var bragt i Orden, forlod den yngre Landet, medens Faderen fortsatte Forretningen paa Stengade, hvor han handlede med alt muligt fra bedste engelske Knappenaale, Dag- og Natkikkerter til pommer-ske Bjælker, Krydderier og Stentøj, tilbød Gamle og Børn Arbejde ved at pille Værk og i 1801 forsøgte at oprette en bekvem Forbindelse med København 2 Gange om Ugen med en lukket Vogn forspændt med fire gode Heste.

Foruden Købmændene var der to Skræddere, *James Davidson* og *William Webster*, hvis Søn *Frederik William Webster* døde ugift som Sognepræst til Ørbæk paa Fyn, og *Thomas Bryan*, der 1786 havde faaet Borgerskab som Lystestøber og 1790 kongelig Bevilling som Sæbesyder. Da han ikke kunde ernære sig herved, fik han Bevilling til at handle med »Ost- og Vestindiske Vahrer«. Hans Forretning kunde imidlertid ikke reddes, og 1802 maatte han opgive sit Bo; men alligevel lykkedes det ham at skabe en betydelig Formue, og hans Datter *Georgine Bryan* oprettede ved sin Død i 1868 et Legat paa 19000 Rdl. til Enker og ugifte Døtre af Handelsstanden. Endelig blev Blikkenslager *J. F. Robbertson* 1801 udnævnt til Forstander for den latinske Skole.

Ved Siden heraf fandtes et Par Herberger, *Richard Bradley*, *Charlotte Peatie*, der var Enke efter Købmand *John Peatie*, og *John Stewenson*, der oprindelig havde været Skibskaptajn.

Briterne tog ikke i nogen højere Grad Del i det offentlige Liv i Byen, dog sad John Good og Arthur Howden i Bestyrelsen for Øresundsselskabet, og deltog derigennem i Bespisningen m. m. af Byens fattige om Vinteren, ligesom den engelske Koloni gav et Tilskud til Oprettelsen af Øresunds Hospital i 1796, og hver britisk Skipper, der passerede Kronborg, betalte 1 Rigsdaler til dets Drift, saaledes at syge britiske Søfolk kunde blive indlagt der.

Foruden i selve Helsingør boede en Del Briter i Omegnen, saaledes havde *Arthur Howden* faaet kongeligt Skøde paa Kronborg Ladegaard i 1796, Guvernør *David Brown* ejede Gurrehus, *John Daniel Belfour* havde i 1795 skænket sin Kone det tidligere Munkelund, som han efter hende gav Navnet Marianelund, i Saunte boede Kornet i Husarerne *George Elphinston* paa Skovlund; Esrum Mølle blev drevet af den tidligere omtalte Blegemester *Moore* indtil 1806 som Tekstilfabrik, og endelig sad der rundt omkring nogle Skotter som Gaardmænd og Forpagtere.

I Aaret 1798 passerede 4700 Skibe Kronborg nordfra og 4808 sydfra, og heraf henholdsvis 1600 og 1689 britiske.⁵ Det var derfor naturligt, at de britiske Søfolk i høj Grad kom til at præge Livet ved Havnen, især da deres Optræden, efterhaanden som Krigen trak ud, og Sejren fulgte de britiske Farver, blev mere og mere selvsikker. Selv om Krigen mellem Storbritannien og Frankrig ikke førtes i vore Farvande, tvang de mange franske Kapere

England til at konvoyere deres Handelsskibe, og man saa derfor store engelske Konvojer paa Helsingørs Red ført af flere Krigsskibe. Alligevel lykkedes det ofte en fransk Kaper at opsnappe et engelsk Handelsskib og bringe det til Norge, hvor det blev solgt. Dette medførte, at Parlamentet 1796 vedtog en Lov, der berettede britiske Skibschefer til at tage saadanne Skibe tilbage, selv om de sejlede under neutralt Flag. Samtidig forsøgte den engelske Flaade at opbringe de Skibe, der kunde antages at føre Kontrabande til Frankrig, og ikke sjældent kom engelske Priser ind paa Helsingørs Red. Besætningerne paa disse Priser forsøgte engang imellem at flygte, og til Tider gav dette Anledning til Episoder, hvor Befolkningen i Helsingør og her særlig Færgfolkene tog kraftig Parti for de flygtende. Saaledes flygtede i Marts 1798 nogle Matroser fra en Konvoj, og en engelsk Fregat søgte at standse dem ved Kanonskud.⁶ I Slutningen af August 1798 indtraf en Begivenhed, der fik ret store Følger. Under en nordlig Storm kom en engelsk Konvoj paa godt 100 Skibe den 23' ind paa Reden, ført af en Fregat og en Brig under Kommando af Kaptajn *Brisac*,⁷ og to Dage efter sluttede en Slup, der hørte til *Brisacs* Eskadre sig til. De medførte nogle Priser, blandt andet en dansk Jagt, der oprindelig var engelsk, men var blevet solgt i Bergen af en fransk Kaper. Chefen for Vagtskibet, Kaptajn *Harboe*, lod *Brisac* vide, at han ikke vilde faa Lov til at forlade Reden med Konvojen, før han havde afleveret Prisen, hvad han naturligvis nægtede under Henviisning til Parlamentsakten af 1796. Den danske Regering stod imidlertid stejlt paa sin Fordring, og alt, hvad den engelske Gesandt opnaede under et to Dages Ophold i Helsingør, var, at *Brisac* frigav Besætning og Ladning. Man søgte imidlertid at lægge Pres paa ham, og den 29' afsendtes Marinekorpset og et Artilleridetachment paa 50 Mand fra København, og samtidig blev Kaptajn *van Dockum* beordret derop med 2 Fregatter. Stemningen i Helsingør var meget ophidset, og for at holde Orden i Byen blev 25 Husarer sendt derop fra Hørsholm. Den 31' fik *Brisac* Forstærkning, idet der ankom to Slupper. Paa Grund af den haarde Nordenvind kom *van Dockums* Fregatter først den 1' September til Kronborg Red, og her fik han Besætningen paa den ene Fregat forøget med 40 Jægere fra Sjællandske Jægerkorps. Da *Brisac* stadig ikke vilde læsgive Prisen, lod *van Dockum* næste Morgen gøre klart Skib og bad Kommandanten paa Kronborg assistere med Fæstningens Kanoner, naar der blev hejst en russisk Gøs. *Brisac* bøjede sig nu endelig og afleverede Prisen, men Affæren gav Anledning til lange Forhandlinger mellem den danske og britiske Regering og endte med, at Kongen 4/10 1800 gav Prisisens tidligere Ejer de 800 Rdl., den var blevet solgt for i Bergen.⁸

Stemningen var imidlertid blevet meget ophidset, og man be-

nyttede enhver Lejlighed til at genere hinanden. Befolkningen i Helsingør vedtog en Henvendelse til Regeringen om at faa Garnisonen forøget med mindst et Regiment og om en Officer til at have Kommandoen paa Broen. Faa Maaneder efter fandt et større Værtshusslagsmaal Sted ved et Marketenderi, hvorved 2 engelske Marinere saarede nogle danske Soldater med deres Bajonetter; men da Kaptajnen paa deres Skib lovede, at de skulde blive straffede, blev de afleverede til ham efter Ordre fra Generalitetet.⁹

Den 17' Oktober¹⁰ blev nogle hollandske Søfolk fra en Prise sendt over til en Fregat. Undervejs forsøgte de at flygte, og Mandskabet fra to engelske Kuttere satte efter dem, idet de beskød dem fra Baadene. Hollænderne slap imidlertid i Land under Kronborg. Vagten paa Kronborg havde skudt Varselsskud, da Englænderne begyndte at skyde paa Reden, og da de nu endog fortsatte Forfølgelsen paa Landjorden, blev Sjællandske Jægerkorps beordret ud. Sammen med Jægerne løb en større Menneskemængde ud af Byen, og det varede ikke længe, inden Englænderne var omringet og afvæbnet. Uafhængig af denne Affære var Føreren af den ene Kutter, Løjtnant *Gibbons*, kommen i Land og havde sammen med Vicekonsul Fenwick begivet sig Nord ud af Byen. Da de naaede hen til Mandskabet, der var omringet af Jægerne og de mange civile Mennesker, trak Løjtnanten sin Kaarde, og da han var meget ophidset, og Fenwick yderligere raabte til Chefen for Jægerkorpsen, Grev *Schack*, at dette skulde blive hævnnet, lod Schack Gibbons afvæbne og føre til Kronborg sammen med Mandskabet som Arrestanter. Næste Dag blev de afleveret til den engelske Øverstkommanderende, og den danske Gesandt i London fik Ordre til at klage og forlange Løjtnanten og hans Mandskab straffet.

Næste Aar gik forholdsvis fredeligt, naar undtages, at et Par Marinere¹¹ en Gang brugte en Trappetige til at rydde en Beværtning, hvor man nægtede at servere for dem, fordi de var let paavirkede, og et Par andre lignende Tilfælde. Aaret før var der udkommet et lille Ugeblad »Helsingørbladet«, hvis første Nummer havde indeholdt en meget drastisk Beskrivelse af den Brisacske Affære, og i de følgende Numre vrimgede det med indsendte Angreb paa Briterne. Dette havde til Følge, at den britiske Gesandt klagede, og ganske vist dæmpedes Tonen ned, men Angrebene ophørte ikke helt.¹² 1799 søgte Redaktøren om Tilladelse til at udgive Bladet som privilegeret Tidende, men det blev nægtet ham, og i Stedet fik Kapellanen ved St. Maria Kirke *Elias Lauritz Grøner* Privilegiet,¹³ og fra Oktober begyndte han Udgivelsen af »Helsingørs kgl. privilegerede inden- og udenlandske Efterretninger« til Dels med økonomisk Støtte af John Good, og »Efterretningerne« var derfor ogsaa ivrige efter at mægle. Angrebene blev særlig ret-

tet mod Vicekonsul Fenwick, hvis Stilling var alt andet end behagelig. Fra dansk Side henvendte man sig til ham hver Gang, der fandt den mindste Uregelmæssighed Sted. Særlig var der Toldspørgsmaalet. Det var en gammel Regel, at et Skib, der førte Vimpel, var toldfrit for Skibet, men skulde betale for Ladningen, og dette gav Anledning til flere Diskussioner mellem de danske Myndigheder og de britiske Skibschefer, og hver Gang blev der fra dansk Side rettet Bebrejdelser mod Fenwick for manglende Instruktion af de britiske Kaptajner. Samtidig blev der af en engelsk Rejsende, *Thomas Drawer*,¹⁴ rettet et Angreb paa ham for ikke at støtte Englænderne med tilstrækkelig Energi.

Det alvorligste Stridsspørgsmaal mellem Danmark og Storbritannien var imidlertid Danmarks Hævdelse af Sætningen om Frit Skib og Fri Ladning og Retten til at konvoyere Handelsskibene, og paa den anden Side Briternes Fordring om Ret til at visitere. Det førte som bekendt i 1800 til et Par krigerske Sammenstød, hvorefter England sendte den tidligere Gesandt i St. Petersborg, Sir *Joseph Witworth*, til København for at tvinge den danske Regering til ikke paany at modsætte sig Visiteringen.¹⁵ For at give Witworths Krav større Vægt blev en Flaade paa 17 Linieskibe og 6 andre Krigsfartøjer under Admiral *Dixon* sendt til Helsingør, paa hvis Red den ankrede op den 20' August. Efter et Brev fra *Numsen* til Grevinde *Charlotte Schimmelmann*¹⁶ skal Dixon have opfattet sin Stilling »comme l'Ange de paix« og omtalt Fenwick ret nedsættende overfor en Del ledende danske Embedsmænd: »Ah! ne me parlez pas de ce fade garçon, pour lequel je n'ai pas plus d'estime que pour un chiffon.« Dixon anbragte en Fregat og et Par andre Skibe Nord for Kronborg, og efterhaanden som der kom britiske Skibe sydfra, gav han dem Ordre til at passere Kronborg og melde sig til Fregatten. Dette var i Strid med Skik og Brug, idet intet Skib maatte passere Kronborg sydfra, før det havde klareret, og *Numsen* indberettede det derfor til General-toldkommeret,¹⁷ der gav ham Ordre til at lade Fenwick gøre opmærksom derpaa. Den 28' kom Fenwick derefter og gjorde en Undskyldning paa Dixons Vegne og sagde, at Skipperne havde misforstaaet Dixons Ordre, da han ikke havde tænkt at udstede nogen Ordre, der var i Modstrid med de Bestemmelser, der gjaldt ved Kronborg, og allerede den 29' August førte Forhandlingerne i København til en Konvention.

Striden mellem England og Czaren om Malta førte til, at denne den 2/11 1800¹⁸ lagde Embargo paa alle britiske Skibe i de russiske Havne og førte Besætningerne, lige fra Kaptajnerne til den yngste Skibsdreng, nogle hundrede Verst ind i Landet, og da samtidig Vinteren satte ind, var det udelukket, at Skibene, selv om der blev sluttet tidligere Forlig, kunde afsejle fra Rusland før hen i April. Denne Begivenhed havde de alvorligste Følger for Skibsklarererne i Helsingør. Erlæggelsen af Øresundstolden

var nemlig i Følge § 12 i Handelstraktaten med England af 11/7 1670 ordnet saaledes, at Udbetalingen først skulde finde Sted ved Tilbagekomsten fra Rusland, dog højst 3 Maaneder efter Ankomsten fra England, mod at der blev stillet tilfredsstillende Sikkerhed. Denne blev i Praksis ordnet af Skibsklarererne, der udstedte en Obligation mod Sikkerhed i Skibet. Da nu flere af Skibene allerede skulde være vendt tilbage i December, betød det, at Skibsklarererne skulde indfri en hel Del af Obligationerne uden at have faaet Pengene fra Skipperne i Januar og i hvert Fald dem alle senest i Marts, og dette drejede sig om hen mod 15000 Rdl. Denne store Sum kunde det blive meget vanskeligt at skaffe, idet Handelshusene yderligere havde meget store Summer bundet i Skibene, der ved Passagen altid forsynedes med frisk Proviant og andre Varer i Gennemsnit for ca. 200 Rdl. pr. Skib, og da der var interneret 209 Skibe, blev den Sum, der saaledes var bundet, anslaaet til ikke mindre end 41800 Rdl.

Skibsklarererne skrev derfor til Øresunds Toldkammer,¹⁹ og bad om 6 Maaneders Henstand med Indløsningsen af Obligationerne. Numsen kaldte dem sammen til et Møde, og her forklarede han dem, at de maatte søge Kongen om Udsættelsen, men tilføjede, at de burde tilbyde at skaffe yderligere Sikkerhed og at betale Renter for den forlængede Henstand. Den 19' December indsendte de derefter en Ansøgning til Kongen, hvori de dog kun bad om Henstand, og hvorved fulgte nedenstaaende Liste over de engelske Skibe, der var under Embargo i russiske Havne.

Handels Huset	Skibenes Antal	Obligationer	Omgælder	Total Summa
Lund & Chapman	10	181,24	88,42	
Henry Wright	23	5696,18	291,35	
F. A. Wulff	10	269,42	114,13	
Christian van Mehren.....	10	362,24	134,24	
Brown, Duncan & Co.....	34	1142,00	350,08	
Avison, Fenwick & Co.....	21	1201,36	223,37	
Michael Liebmann	8			
John Good & Søn	23	1359,18	263,03	
Belfour, Ellah, Rainals & Co.....	30	1599,00	345,02	
Howden & Co.....	40	534,18	434,27	
	<u>209</u>	<u>12346,36</u>	<u>2245,47</u>	
Agio		1543,17		
do.		868,06		
				<u>14758,11</u>
				<u>17004,10</u>

209 Skiibe

Deris ved Retour afsluttende Rejninger for tilkomne Vahrer etc., for ind og udgaaende er Almindelig At Regne Cirka 200 Rd. pr Skiib er.....

41800,00

Rd. 58804,10

Numsen sendte Ansøgningen frem den 24' December med Anbefaling, idet han dog bittert paatalte, at de havde udeladt Tilbudet om nye Obligationer og Renter. Der kom imidlertid intet Svar fra Generaltoldkammeret, og da Slutningen af Januar nærmede sig, og en Del af Skibsklarererne ikke saa sig i Stand til at betale de forfaldne Penge, gik Numsen ind paa at give Udsættelse mod, at Pengene straks skulde betales, hvis den Kongelige Resolution blev et Afslag, og dette indberettede han den 23' Januar.

Den 28' Januar 1801 faldt endelig Resolutionen,²⁰ hvorefter der blev givet Henstand med Indløsningsen af Obligationerne, saa de skulde betales sammen med de Obligationer, der udløb med Juni Maaned, det vil sige inden Udgangen af Juli; men samtidig bestemtes det, at Udsættelsen skulde være rentefri, hvilket i Indstillingen motiveredes med, at der i Handelstraktaten taltes om, at Pengene forfaldt ved Skibenes Tilbagekomst. Denne Resolution meddelte Numsen Handelshusene i en Skrivelse af 10/2 1801, og samtidig bad han dem om snarest at ordne Spørgsmaalet om de nye Obligationer.

Danmark var imidlertid under saa haardt Pres fra Holland, at det ikke kunde frigøre sig fra Neutralitetsforbundet, og dette førte som bekendt til aabent Brud med England, der 14' Januar lagde Embargo paa danske Skibe, og 14 Dage senere udstedtes der Forbud mod Udbetaling af Veksler m. m. til danske Undersaatter. Kort efter sendtes *Nicolas Vansittart* i særlig Mission til Danmark; men den danske Regering vilde ikke forhandle med ham, og han og Gesandten, *Sir William Drummond*, rejste den 22' Marts fra Helsingør paa Fregatten *Kite*. Et Par Dage efter kom de første Meldinger om *Parkers* Flaade, og den 29' Marts lagde den danske Regering Embargo paa al britisk Ejendom.

Paavirket af den fjendtlige Stemning i Helsingør rejste *Charles Fenwick*, hans Broder *Nicolas*, der havde været Privatsekretær hos *Sir William Drummond*, og hans Kompagnon *William Avison* med *Kite* til England, hvorfra de først vendte tilbage midt i Juli Maaned. Da den engelske Flaade under Kamp passerede Kronborg, faldt en af de meget faa Bomber, der ramte Helsingør, i det engelske Konsulats Gaard paa Strandgade.

Den 6' Marts havde John Good²¹ henvendt sig i Kronprinsens Forværrelse paa de betydeligste Briters Vegne med en Ansøgning om, at der maatte blive anvist dem et Sted udenfor Helsingør, hvor de i Tilfælde af, at det skulde komme til Fjendtligheder, kunde opholde sig med deres Familier, saaledes at de kunde være fri for den mindste »Mistanke om deres Pligters Collision som danske Borgere af den engelske Nation«. Den 10' gentog han Ansøgningen, og den var nu foruden af Good underskrevet af *Howden* &

Co., J. Chapman, Brown, Duncan & Co., John Daniel Belfour, Henry Wright, John White, Thomas Ellah, William Avison, John Rainals, Thomas Bryan, Richard Bradley, William Ferrier, John Walker, William Webster, Elizabeth Roman og Daniel Good. Dagen efter sendte Belfour en Ansøgning ind, hvori han søgte om Tilladelse til at maatte faa sin Hustrus Ejendom »Marianelund« anvist, »derved vilde dog Hensigten af vor fælles Begjæring opnaaes, og min og Families Sejour blive angennemere og nyttigere end noget andetstæds«.

Sagen blev forelagt Geheime Stats Raadet den 18' Marts med Anbefaling fra Kancelliet, der udtalte, at det ikke kunde nægtes, at Ansøgerne var nødt til at forlade Helsingør; men da det ogsaa kunde være Tilfældet med Englændere andre Steder i Landet, saa vilde Regeringen komme i Forlegenhed, hvis den skulde anvise Opholdssted for dem alle sammen, og den foreslog derfor: »At Supplicanterne skulde tilholdes selv at opgive det eller de Steder udenfor København eller Helsingør, hvor de, naar Fjendtligheder indtraf, agtede at forblive, medens samme vedvarede, og at dem, hvis Opholds Sted findes passende, forundes allernaadigst Tilsagn om at de der under Opsyn af Stedets Øvrighed kan vente Regeringens og Lovens kraftigste Beskyttelse.«

Denne Resolution blev den 21' Marts meddelt Good, og samtidig fik han Besked om at opgive Briternes Opholdssteder. Dagen efter sendte han derfor følgende Liste ind til Kancelliet:

1. John Good og Familie	Frederiksborg eller Fredensborg om der er Værelser at faa.
2. Howden og Familie	ligeledes
3. Wright og Familie	ligeledes
4. Walker og Familie	ligeledes
5. Daniel Good og Familie	ligeledes
6. Ellah og Familie	Fredensborg
7. Rainals og Familie	Fredensborg
8. Nicolas Brown og Familie	Skovlunde Gaard ved Fredensborg
9. James Duncan og Familie	Fairy Hill ved Nyerup
10. Belfour og Familie	Marianelund ved Tikøb
11. John Chapman	Nyebo Gaard 1½ Mil fra Helsingør
12. Thomas Bryan og Familie	hos Hr. Helleesen ved Horserød
13. Bradley og Familie	er syg og sengeliggende
14. John White og Familie	ligeledes
15. Webster og Familie	Fredensborg
16. Elizabeth Roman	syg og sengeliggende
17. Ferrier og Familie	Frederiksborg eller Fredensborg.

Kancelliet sendte en Afskrift af Listen til Amtmanden over Frederiksborg Amt Geheimeraad *Levetzau* med Ordre til at foranstalte det befalede Opsyn og sørge for, at Briterne kunde nyde Lovens kraftigste Beskyttelse. Ved Kancelliets Skrivelse i Amtets Arkiv²² ligger nogle Breve fra enkelte af Briterne. Thomas Ellah

meddeler saaledes, at han og Rainals er taget til Fredensborg, hvor John Walker ogsaa meddeler, at han har slaaet sig ned. Belfour og Brown har søgt til deres Ejendomme, saaledes som de havde meddelt, at de vilde gøre. Howden blev imidlertid paa sin Ejendom, Kronborg Ladegaard, og John Good slog sig ned hos Moore paa Esrum Mølle, da det ikke var lykkedes ham at faa Værelser i Frederiksborg eller Fredensborg, fordi alt var optaget. Den 6' søgte han Amtmanden om Tilladelse til at tage til København i Anledning af, at et Handelshus der havde standset sine Betalinger. Han vendte imidlertid hurtigt tilbage, og den 21' blev han benyttet som Tolk ved Forhøret over en skotsk Sømand, der var anholdt ved Esrum og fundet i Besiddelse af en Kortskitse over Eggen. Det viste sig imidlertid hurtigt, at han havde været paa Vej til Hellerup Gaard for at søge Arbejde hos Ejeren, Grosserer *John Dungan* i København, og Sagen blev derfor standset.

Da Vaabenstilstanden var sluttet, overtog Belfour, Ellah, Rainals & Co. Provianteringen af den engelske Flaade,²³ og da de saaledes daglig kom ombord paa Skibene, blev de hurtigt uofficielle Mellemmænd mellem Direktøren for Øresunds Toldkammer og den kommanderende Admiral, og da Flaaden sejlede ned i Køge Bugt, fulgte Belfour med som Kommissær, og de Breve han sendte sine Compagnoner derfra, blev tilstillet Numsen, der sendte Afskrift af nogle af dem til Generaltoldkammeret.

Umiddelbart før deres Afrejse den 22' Marts gav Fenwick og Avison deres Prokurist *J. H. Permin* en Fuldmagt,²⁴ men undlod at give Toldkammeret en officiel Meddelelse om deres Afrejse og om Permins Fuldmagt, og dette havde til Følge, at Geheimekonferensraad Numsen efter at have indhentet Generaltoldkammerets Billigelse, gav Ordre til, at der ikke maatte foretages nogen Skibsklarering af Avison, Fenwick & Co. Som Følge heraf blev et Skib, der den 20' April kom fra Pillau, afvist, da Skipperen vilde klarere. Permin skrev den 24' fra Annise Gaard ved Frederiksborg, hvor han havde søgt Tilflugt i de bevægede Paaskedage, til Numsen og bad om Forklaring paa Afvisningen. Numsen lod Toldkasserer *Høst* svare, at Numsen ikke mere kendte noget Handelshus Avison, Fenwick & Co., som stod i Forbindelse med Øresunds Toldkammer, da begge Principalerne var bortrejst, og han kunde saa meget mindre indlade sig med deres Kontorbetjent, som deres Afrejse var ham ubekendt, og de ikke havde anmodet ham om at tage Permin for Fyldest. Vel havde han set, og endnu mere hørt Tale om en Permin, som skulde være paa deres Kontor, der skulde være dansk født og have tjent dem og særlig Vicekonsul Fenwick; men forøvrigt var Permins Person ham ligesaa ubekendt som ligegyldig. Han vilde have sendt deres Kaution tilbage, hvis der ikke endnu skyldtes 2865 Specier for Obligationer

fra 1800, som Kongen af Medlidenhed for Englænderne i Helsingør og af en ædelmodig Mildhed, som man vilde søge forgæves efter mange Steder, havde givet dem Kredit for til Juni Maanedes Udgang. Saasnart Pengene var betalt, vilde han sende Kautionen tilbage.

Samtidig sendte han en lang Skrivelse til Generaltoldkammeret, hvori han først angreb Permin stærkt for hans Engelskvenlighed, og derefter vendte sig mod Fenwick. Han gentog sin tidligere Anmodning om, at Collegiet vilde formaa Udenrigsdepartementet til aldrig mere at antage eller vedkende sig ham som virkelig eller Vice-Konsul. Han havde fra den Brisacske Begivenhed vist saa megen Uforsømmethed, at al Fred vilde være udelukket, hvis han kom tilbage som Konsul. Thi skønt født i Helsingør af en svenskfødt Fader og en russisk Moder gik hans britiske Overmod uendelig vidt og havde nogle Gange udsat ham for eftertrykkelige Paamindelser fra Almuen, som han i og for sig havde fortjent, men som var blevet afværget af fornuftige Personer.

Den 16' Maj bad Permin i et Brev om, at den sædvanlige Kredit maatte forundes Firmaet, idet han samtidig deponerede en særlig Kaution paa de 2865 Specier udstedt af Hr. *Andreas Buntzen* i København. Numsen svarede 18' Maj herpaa, at han een Gang havde ladet Toldkasserer Høst meddele Permin, at han ikke mere ansaa Firmaet for at staa i Forbindelse med Øresunds Toldkammer, og at han ikke kunde indse, hvad der skulde bevæge ham til at ændre sin Beslutning.

Den 17' Juni skrev Numsen til Generaltoldkammeret, at han havde faaet at vide, at man snart kunde vente Fenwick hjem, og han beklagede sig derfor over, at der forestod ham en dobbelt Ulejlighed. For det første vidste han ikke, om Fenwick stadig var Vicekonsul, og dernæst var han klar over, at Avison og Fenwick vilde anmode om den tidligere Kredit, og bad derfor om Forholdsordre. Generaltoldkammeret svarede den 28' Juni, at Udenrigsdepartementet havde udtalt, at saa længe den engelske Regering ikke havde afskediget Fenwick, maatte han anses som Vicekonsul, og blandt andet af den Grund maatte Departementet mene, at der ikke længere var nogen Grund til at nægte Handelshuset at klarere Skibe, der sejlede gennem Sundet.

Den 14' Juli fik Numsen Besøg af Avison, der spurgte, hvorfor det ikke var Firmaet tilladt at klarere. Numsen svarede, at Grunden dels var Avisons og Fenwicks Afrejse, og dels at han ikke kunde anerkende Permins Fuldmagt, og han havde derfor sendt Buntzens Kaution tilbage. Avison forsøgte at fremsætte nogle Undskyldninger, men Numsen afbrød ham og sagde, at han ikke vilde have noget med deres private Forhold at gøre. Han havde kun med deres Kontor at gøre, og hvis de vilde bede om noget,

maatte de indsende en skriftlig Ansøgning. Samme Aften fik han saa et Brev fra Firmaet, hvori det anmodede om at maatte klarere igen med Hr. Buntzen som Kautionist. Den 15' skrev Numsen derefter til Firmaet, at da Fenwick nød den Ære at være engelsk Vicekonsul, og følgelig uden Hensyn til nogens private Forhold, bevilgede han Handelshuset Avison, Fenwick & Co.s Ansøgning om igen at maatte nyde den sædvanlige maanedlige Kredit, der dog først kunde begynde, naar Buntzens Kaution var afleveret til Øresunds Toldkammer.

HENVISNINGER.

1. Th. Hauch-Fausbøll: Af Slægten Browns Historie. S. 225 og 227.
2. Eiler Nystrøm: Lyngby Sogn i Fortid og Nutid. S. 94 f.
3. Danske Forestillinger. Nr. 50/1779.
5. Helsingørbladet Nr. 1/1799.
6. Kommandanten paa Kronborg. Indgaaede Skrivelser Nr. 9/1798.
7. Helsingørbladet Nr. 1/1798 f.f., Kommandanten paa Kronborg: Indgaaede Skrivelser 28/8—13/9 1798. Collegialtidende.
8. Udenrigsdepartementets Extractprotokol Nr. 3/Oktober 1800.
9. Kronborg Fæstnings Justitsprotokol, 23/9, 26/9 og 1/10 1798. Kommandanten paa Kronborg: Indkomne Skrivelser Nr. 33 af 25/9 1798. Helsingørbladet Nr. 3.
10. Helsingørbladet Nr. 4. Kronborg Fæstnings Justitsprotokol 24/5 1799. Kommandanten paa Kronborg: Indgaaede Skrivelser 23/5 1799.
11. Kommandanten paa Kronborg: Indgaaede Skrivelser for 17/10 og Justitsprotokollen.
12. Udenrigsdepartementets Manualprotokol 1798.
13. M. Galschiøt: Helsingør omkring Midten af forrige Aarhundrede. S. 269.
14. Helsingørbladet Nr. 2.
15. Axel Linvald: Kronprins Frederik og hans Regering 1797—1807.
16. Louis Bobé: Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familiekreds. VIII. S. 361—68.
17. Øresunds Toldkammers Dokumenter: 4' Bind. Nr. 15—17.
18. Udenrigsdepartementet: Rusland II. Depecher 1800—01. Nr. 71 af 14/11 1801.
19. Øresunds Toldkammers Dokumenter: 22' Bind. Nr. 145, 148 og 150.
20. General Toldkammerets danske Forestillinger Nr. 6/1801.
21. Danske Kancellis Brevbog: Nr. 640, 648, 650 og 655/1801.
22. Frederiksborg Amts Arkiv: Kgl. Resolutioner 1801, Nr. 1—300. Frederiksborg Amts Kopibog 24/3 1801, 2' Departements Journal 833/758 af 21/4 1801.
23. Øresunds Toldkammers Dokumenter: 29' Bind Nr. 34 og 35.
24. Øresunds Toldkammers Dokumenter: 29' Bind Nr. 26—31 og 37—40.